

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 7 cr., a doua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la redac-
țiunea și Admini-
strațiunea Unirii
în
Blaș.

Anul IX.

Blaș 21 Octobre 1899.

Numérul 42.

Lupta în cestiunea autonomiei.

II.

Pe când unii își închipuesc, că cestiunea autonomiei catolice din Ungaria nu privesce de loc biserica română unită, alții din contră își închipuesc, că o privesce atât de tare, în cât nu ne mai rămâne altă cale de mântuire, de cât ca toți Români uniți să ne facem neuniți.

Că cei dintâii greșesc, am arătat în numărul precedent al fóei noastre. Er că cei alalți rătăcesc și mai tare, vom arăta în numărul acesta.

Idea despre trecerea Românilor uniți la neunire o propagă nisce ómeni, cari, judecând din cele scrise de ei, nu au nici o convingere religioasă. Nu cred nici în adevérurile religioase profesate de uniți, nici în cele profesate de neuniți. Cu un cuvint ei nu stau pe basa creștinismului pozitiv. Cu toate acestea ei cutéză a ne dicta cum să lucrăm în cestiuni de natură religioasă. De aceștia nu ne mirăm de loc, căci este obiceiul la noi, ca ómeni mai puțin chemați și îndreptățiți să-și aróge rolul de conducători în cestiunile vitale ale némului nostru. Ne mirăm înse de foile noastre politice, cari pe când se laudă, că iubesc de o potrivă ambele biserici române, nu au nici măcar atâta tact și prudență, să nu publice atacuri atât de vehemente în

contra existinței bisericii noastre, cum au fost cele din zilele trecute.

Cui cred Români aceștia „mari“, că fac serviciu cu idea lor de trecere la neunire, propagată cu atâta vehemență?

Dacă cred, că fac serviciu Românilor, se înșelă amar.

Să presupunem pentru un moment, că la vorbele unor nesocotiți toți Români uniți s'ar face neuniți, ceea ce este o presupunere absurdă. În cazul acesta autonomia bisericii române ar fi óre adăpostită de óri ce primejdii? Óre contrarii aceia ai națiunii române, cari astăzi voesc să răpescă autonomia bisericii unite și limba ei liturgică, ar fi atât de generoși, în cât să respecte autonomia bisericii neunite și limba ei liturgică? N'au fost óre Români toți neuniți înainte de 1700, și totuși propoziții lor erau siliți să porțe în sinóde pe umerii lor pe episcopul reformat? Noi credem, că aceia cari au umilit și asuprit atât de cumplit biserica românească înainte de unire, nu s'au schimbat de loc. Și-au schimbat pèrul, dar năravul nu. Acum se încercă să cucerescă și să robescă biserica românească unită cu gândul rezervat, ca după aceea să se întórcă cu furie și mai mare în contra bisericii neunite, chiar și când aceea ar cuprinde în sinul său pe toți Români de sub coróna sfintului Ștefan.

Ghiulelele lor au făcut până acum unele spărturi și în zidurile autonomiei

bisericii neunite. Ce va fi înse atunci când reduta puternică, ce o constituie biserica română unită în viața popoului nostru, va fi cădút în mâna dușmanilor, fie prin puterea, viclenia și brutalitatea acestora, fie prin lașitatea și negliobia Românilor uniți, cari părăsindu-și reduta s'ar retrage în cetatea bisericii neunite. Acastă redută póte fi încă ocrotită de o putere mai înaltă, de Roma. Dar dacă din lașitate și negliobie am părăsi această redută, care scutesce și cetatea bisericii române neunite, ce va fi de această biserică? Am poté înșira mai multe casuri de atacuri în contra instituțiilor culturale din biserica unită, cari numai pentru aceea nu au ajuns până la zidurile cetății bisericii neunite, fiind că au fost răspinse deja din depărtare din reduta bisericii unite.

Dar nu insistăm asupra adevérului aceluia, că dacă toți Români s'ar întruni într'o singură biserică, nu am avé mai mari garanții pentru autonomia bisericii române, de cât avem astăzi, ci din contra am fi și mai espuși pericului. Nu insistăm asupra acestui adevér, nu numai pentru că desfășurarea lui ne-ar face să eșim din cadrele unui articol de jurnal, dar mai virtos pentru aceea, că pe lângă toate tiradele ómenilor, cari propagă idea trecerii tuturor Românilor la neunire, idea acesta nu se va poté realiza, ci din contra întru cât ar produce o mișcare religioasă mai estinsă și mai

Feuilleton.

Din drum.

Gurghiu, August 1899.

Mi-a fost, atât de binevenită invitația unchiului Niculae și a mătușichii Clara să merg câte va săptămâni la dînșii, tocmai într'un timp, când a casă muriam de urit și de plictisală. Invitarea deci am primit-o cu cea mai mare plăcere. Încă în aceea-și zi îmi pun în cuferaș câte va toilette, de cari credeam, că voi avé mai mare necesitate, un pachet de prăjituri de la nunta sorioarei mele, da și o depeșă: „Elena plécă cu trenul de 12 ziua“ și iată-mă pe drum.

În gară întilnesc un poet (?) magiar, care mă ruga să primesc o hârtie tipărită, o poesie originală de ocazie. Védend, că așteptă nișel îi dau toți banii mărunți, ce-aveam la îndemână, vre o 22 de cruceri. Îmi mulțami plecându-se adênc, spunend, că l'am rêsplătit ca o regină. Trebuie că sermanul e tare slab remunerat de public, căci

presupunend, că cu regine a rare óri se întilnesce, cei alalți simpli muritori îi vor da și mai puțin, póte mult mai puțin. Dar las că și poesia sa era mai pe jos de óri ce critică.

Dar ce rea mai e comunicațiunea trenurilor până la Reghinul săsesc. La Cucurdea puținii călători ce sintem: un preot român și trei dame afară de mine, două nemțóice fórté afabile și o dómna română, sintem nevoiți să așteptăm trenul nostru mai mult de 6 óre. Ne imbiarăm reciproc cu prăjituri și spunendu-ne reciproc rețeta lor, notițul meș în loc de versuri e plin cu turte dulci și aromate.

De aici trenul trece de tot încet prin frumoșa, roditoare și bogata câmpie a Transilvaniei. De la Murș-Oșorhei în sus începem a sui, aerul e mai rece cu câte va graduri, mai aspru și mai curat, începe parcă a se destila, se simte ozonul binefăcător organismului omenesc. Atâta verdéță plăcută și rëcoritoare, pe la noi zile întregi călătorind nu veđi atâta cât veđi aici într'un sfert de órá. Aici încep pădurile uriașe pline de urși, lupi și alte animale sëlbatice, locul de predilecție de vînătoare a nefericitului prinț de corónă Rudolf. Trenul se opresce înaintea

unui pavilion frumos, numit pavilionul lui Rudolf, ridicat a nume pentru descălécarea prințului cu ocaziunea venirii sale la vênătórea de urși în Gurghiu, ca să nu fie silit a ocoli până la Reghin. În trei ani de a rëndul a fost aici împreună cu princesa Ștefania, și au admirat frumoșele regiuni asemănându-le cu privelisti din Elveția. A venit în atingere cu Români, le-a admirat vînjosia și însușirile cu cari i-a dărúit bunul Dumnezeu, și s'a delectat în jocurile lor naționale. Sermanul Nichita a fost tovarășul nedespărțit al prințului la vênătoare, fără povăta lui, nu se făcea nici un paș. Dar nici dela masa prințului nu lipsia nici o dată. Și când l'a întrebat dacă-i plac bucatele și beuturile, Nichita i-a rêspons: „Împérate, dacă ași trăi tot așa în totă ziua, apoi m'aș face cât Cristiu!“ (cel mai înalt și mai puternic pisc în munții Gurghiuului). La mórtea lui pricinuită de un taur, Prințul a trimis condolență și bani de înmormântare.

La pavilion eu sint unicul călător care mă dau jos. Unchiul mă aștepta cu trăsura. Ne zicem un sincer „bine ai venit“, și „bine v'am găsit“ și trăsura pornesce pe un drum bătut de țară încunjurat de păduri de stejar înveselit de cele mai succese concerte... de

adecă în sinul poporului român, ar aduce asupra acestui popor o mare nenorocire chiar și din punct de vedere național și politic.

Cine crede, că toți Români uniți ar pute fi înduplecați, să trecă la neunire, nu cunoște pe acești Români, și n'are nici idee despre puterea convingerilor religioase. Cine ar pute presupune, că un cler numeros cum este cel unit, crescut cu îngrijire în adevărurile religiunii, care este chemat a o predica, nu ar pași cu zelul servitorului credincios întru apărarea bisericii sale, și nu ar cerca să impedeze trecerea în masse a poporului său la neunire? Er dacă abstragem chiar de la feluritele motive, cari determină acțiunile oamenilor, și considerăm numai legăturile întinse familiare, ce le are acest cler cu poporul credincios, ușor putem pricepe, că trecerea tuturor Românilor la neunire este o imposibilitate morală. În momentul, în care așa dară s'ar porni mișcarea de trecere a Românilor uniți la neunire, s'ar încinge o luptă inversunată între fiii aceluiași popor, și această luptă, ca și în secolul trecut după aparițiunea călugărului Visarion sprijinit din partea magiarilor reformați, ar degenera la ast fel de brutalități, în cât statul s'ar vedea constrins în interesul ordinii publice să întrevină spre a face liniște, er liniștea acesta produsă din partea contrarilor nostri ar însemna înfrângerea cea mai cumplită, ce aș îndurat-o Români în secolul acesta pe terenul bisericesc, cultural, național și politic.

Etă servițul, care l-ar face nemiului românesc aceia, cari cu ușurătate ne

propun ca mijloc de luptă în cestiunea autonomiei trecerea Românilor uniți la neunire. Ei fac contrariilor nostri un serviciu atât de prețios, în cât dacă s'ar ivi mișcarea contemplată de ei, contrariii nostri nu aș atâtea mijloce, cât să le pôtă răsplăti servițul bun ce li-se face chiar din partea acestor *români mari*.

De aceea noi nu putem în destul recomanda credincioșilor nostri, să nu se iea după vorbele necumpătate, neprecugetate ale unor oameni, cari nu cunosc istoria mișcărilor religioase din sinul poporului român, și prin urmare nici pericolile împreunate cu ast fel de mișcări, și cari sînt atât de simplici, în cât să-și închipuască, că dacă ei nu aș nici o convingere religioasă, tot așa nu aș nici cei alăți oameni.

Idea lansată de ei, chiar și când ar socoti-o numai ca o amenințare spre a determina cercurile mai înalte în favorul punctului de vedere al bisericii noastre, este sulevată la timp nepotrivit. Nu dovedim această aserțiune, pentru că nu voim să dăm armă în mâna contrarilor, ci accentuăm, că nu un om sau altul, chiar și când el ar fi mai înțelept, de cât cei ce ne provocă să ne facem neuniți, are să hotărăască direcțiunea și mijlocele în lupta, ce o purtăm în cestiunea autonomiei, ci numai arhierii și hotăririle clerului și poporului după matură și înțeleptă cumpănire a tuturor împrejurărilor.

În cestiunea autonomiei. — Primejdia, de care e amenințată biserica noastră prin proiectata autonomie catolică și bărbătesca

luptă a Arhierilor nostri, preocupă tótă suflarea românească, și ziarele noastre și de aci și de dincolo aproape zilnic publică articlii de ocaziune. La noi aș deșteptat ore care surprindere articlii bătrânului Axente și a tinerului Vajda-Voevod. Special scrisesele cestui din urmă, despre cari se zice, că reprezintă vederile unei părți a tinerilor din noua generație, aș fost salutate cu un fel de bucurie lăuntrică de organele bisericii greco-orientale. Întăiu „Telegraful“, apoi acum „Focă diecesană“ de la Caransebeș reproduc amindouă acest articlu. Pe când înse, „Telegraful“ nu adaugă aproape nimic de la sine, de cât dór dorul de a ne vedea reînțorși la sinul bisericii mame. (nu ne rugăm!) pe atunci dl Dr Petru Barbu. nu pôte să-și ascundă bucuria lăuntrică și reproducend în fruntea organului diecesei de Caransebeș cele scrise de dl Voevod, le recomandă cetitorilor săi cu următoarele cuvinte, vrednice de natura „popei Pera“ și de caracterul său vestit în tóte părțile.

„După 200 de ani.

„Romano-apusenii din patrie lucrăză de mai mult timp și cu mult zel pentru o autonomie a bisericii lor.

„Mai de silă mai de voie la aceste lucrări a luat parte și episcopatul Românilor uniți.

„Proiectul de organizare saș cum i-am zice noi de statut organic, în care uniții saș greco-catolice — cum cu predilecțiune își zice ei — se numesc catolice de ritul grecesc. prevede contopirea bisericii române unite cu biserica „romano-catolică“ magiară prin ceea ce Români uniți și-ar perde independința lor bisericăscă și tot o dată și-ar periclită caracterul lor național românesc.

„În contra acestor intențiuni ale autonomiștilor romano-apusenii, episcopatul român unit și-a ridicat vócea, dar până acuma nu sînt semne, din cari să se conchidă, că va fi ascultat.

„Aceste stări aș consternat pe credincioșii bisericii române unite, și de un timp încóce ei aș luat poziție în jurnalistică față de intențiunile numite mai sus, și e notoriu, că acum, când clerul unit face mari pregătiri pentru aniversarea de 200 de ani a Unirii făcute sub Atanasie, laicii înclină să trecă la biserica lor mamă, la biserica română greco-orientală.

„Dintre mulți articlii de natura acesta, uniți scriși de veteranul Axente Sever, reproducem, fără a face comentare, pe cel mai prospet, eșit din condeinul dlui Dr. Ales. Vajda-Voevod“.

Pagubă de timpul pierdut și de hârtia stricată. Omenii „cu minte“ îl cunosc *forte bine* pe dl Voevod, și cei ce ar dori să scie cuprinsul noului său product literar și mai cu samă „aerul“ ce și-l iea dsa cetescă „primul“ nostru de azi.

Er cât pentru „popei Pera,“ ulte-se o dată peste corespondința păr. Hubic din Nrul 41 al „Unirii“ și aștepte numai cu paciință reînțórcerea greco-catolicilor în sinul bisericii mame. De i-se va urî, răsfolescă „Schitele“ dlui Enea Hodoș . . .

Români la Roma. — Români, cari aș participat la congresul orientaliștilor de la Roma, aș fost centrul ovațiunilor generale și a simpatiei fraților de sânge de sub cerul

paseri. În două ore sîntem în Gurghiu, o comună mare frumoasă, în cât are aspect de orașel.

De aici în colo se încep excursiuni zilnice prin câmp și păduri, locuri, ce le cunoscem de mai înainte din „țara noastră“ a dlui Silvestru Moldovan. De sigur cea mai interesantă a fost la cetate, un del înalt în mijlocul satului, din virful căruia se deschide o panoramă, ce vedendu-o nu o mai uiti, căci în orele fericite ale vieții de sigur trebuie să și-o reamintesci. Aici te veși încunjurat de cei mai frumoși munți, căci însă-și numirea lor însemnă munte frumos Gur-gura veși (Glosar de Alesiu Viciu), adecă munții Gurghiului, nici prea înalți, nici prea mici cum sînt tocmai mai frumoși, dar de o vegetațiune abundantă, er apa șerpuitoare a rului Gurghiu, e ca într'un basm din o mie și una de nopți, murmurătoare, argintie și limpede ca cristatul. Atât e de frumos aici, în cât să tot trăiesci. Eș nu me mai puteam sătura de a privi maestosul tablou. Scobor pe o cărare și dau de un mic foisor de lemne, întocmit pentru Ștefania ca să pôtă privi mai bine splendórea naturii. Ce bine, că aș umblat prinții înaintea mea pe aici, că așa imi stau la dispoziție multe lucruri, de cari știu că ei nu se puteau folosi, de mergeam eș înaintea lor. Și pôte știți din istorie ceva despre vestita cetate a Gurghiului, carea a jucat un rol însemnat pe timpul principilor ardeleni, și a fost derimată la începutul secolului trecut de generalul împărătesc Rabutin. Azi sînt puține urme despre ea. În virful delului, unde odinioară a stat cetatea astăzi e o drăgălașe capelă rom. cat. ridicată de doi canonici unguri, originari din Gurghiu. Un frumos tribut de recunoștință locului natal.

Într'altă zi vizitarăm castelul, ridicat nu știu de care conte magiar, azi local de școlă de pădurărit, unde se primesc peste 50 elevi cu puțină pregătire, ca să se facă îngrijitori, vigili de păduri. Un mic cuib de magiarisare, căci tinerilor români li se cere să-și magiarizeze numele, dacă voesc să facă cu succes examenul și să primescă vre un post. Domni profesori sînt conduși de vederi forte înguste. Nu voesc să fac politică, dar mă dóre ca pe ori care român și româncă, vedend, că în schimbul că noi prea stimăm tot ce e străin nouă ni se batjocoresce tot ce avem mai sfint pe lume.

Am primit aici o mulțime de corespondențe ilustrate de cari m'am bucurat așa de mult și m'am revanșat și eș espedând câte una ca semn de aducere aminte: Margaretei, Aureliei, Anetei, Marițichii și Aniții, Valerichii și Victoriei, er una cu o frumoasă vedere din Italia încunjurată cu buchete de miosot, de-ți găci cui am voit să o trimit? . . . Bunul simț m'a oprit înse ai da să înțelgă că mă gândesc adese ori la ființa sa. Mă temeam să nu mă judece de lipsită de tact și prudentă. Er eș doresc să câștig nu să pierd în ochii săi. O dar de ce nu mi-aș ușura inima spunendu-vă, că pe aici m'am gândit de mii de ori la icóna sa frumoasă? Căci tóte m'i-o aduceau aminte. Cerul era ca și ochii aceia albaștri a căror privire mă îndemnă numai la ce e bun și înalt și imi inspiră credința într'o lume fericită. Brații erau tocmai ca statura sa perfectă și superbă. Singurătatea și liniștea pădurii ca și firea sa, ce nu-mi spune nici când vre o vorbă și nici nu-mi arată vre un interes. . .

Elena din Ardeal.

senin al Italiei. Idea dlui Urechia, de a depune cu acest prilej o coronă de bronz pe basa columnei lui Traian a avut un rezultat înălțător de inimă. Ziua de 12 Octobrie n. a fost adevărată zi de triumf pentru oșpeții români, participanți la congres.

La 8 dimineața Forum Traiani era plin de lume. Stradele erau împodobite cu drapelul. Românii luară loc la dreapta columnei lui Traian; de stânga la stânga a columnei lui Traian atrna tricolorul român. La sosirea ministrului Baccelli, mulțimea erupse în aplauze sgomotose, ministrul e întâmpinat de dlui Urechia, Tocilescu, Holban. Corul intonă imnul „Latina gintă,” aplausele erup din nou.

Di Urechia rostescă apoi discursul său, des întrerupt de frenetice aplause. A început prin a arăta, că poporele eșite din același lăgân, rămân înfrățite în butul schimbărilor vremilor.

„Italianul a rămas în casa părintescă — a zis între altele — și a cam uitat pe frate-său depărtat; pe când Românul n'a pierdut din memorie casa părintescă, Roma.”

Di Urechia a dovedit apoi cum conștiința națională latină n'a lipsit nici o dată poporului român și cum acest popor atribuie tot ce este mare pe pământ și în cer lui Traian.

Urechia sfârși discursul zicând:

— Nu cunosc altă zi mai mare de cât cea de azi, când un mare ministru al națiunii italiene sigilează la picioarele columnei lui Traian legământul de frăție nedestructibilă între poporul italian și cel român.”

Între ovațiunile generale se depune coronă de bronz. Ministrul Baccelli a răspuns adânc emoționat: „Pietatea voastră, credința voastră neclintită ne dă un exemplu cu atât mai nobil, cu cât el e mai rar între popore, de aceea trebuie să rămână spre pomenire.

Vă salut pe voi — cari n'ați fost nici o dată învinși.

„O Românilor! Voi sînteți o pagină deschisă din marea carte a istoriei Românilor, voi sînteți o pagină deschisă din marea carte a istoriei Romei, pentru aceasta nu înse și o pagină uitată, din contră ea e însemnată de cea mai mare iubire și admirațiune.

„Coronă de bronz, pe care voi o depuneți la picioarele acestei colonne, istoria, această mare justițiară a omenilor și lucrurilor, o va depune într-o zi peste patria voastră, arătându-o întregii omeniri ca un exemplu de nesfârșită iubire pentru mărirea Romei, ai cărei demni fiți sînteți.”

Au urmat alți oratori, cari toți au contribuit la potențarea entuziasmului general. La orele 10^{1/2} s'a sfârșit ceremonia. Corul a cântat erași „Latina gintă.” Membrii români au fost fotografiați la columnă.

Ziarele din Italia, ca „Fanfulla”, „Il popolo romano”, comentază cu multă căldură acest vot de pietate al descendenților coloniștilor, față cu nemuritorul lor Traian.

„Dumnezeu nu scie nemțesce.” — Fôea oficiôsă a învățătorilor „Néptanitók Lapja”, editată chiar de ministerul cultelor și instrucțiunii, publică sub titlul „Pe cale ôblă” un articol foarte potrivit tendințelor șoviniste din zilele noastre, când nici sanctuarul școlii

nu a mai rămas neprofanat. Într'un ton revoltător de cinic, articolul espune metoda „sigur” de magiarizare, practisat de un coleg de principii. Metoda sigur de magiarizare ar consta adecă în — *violență*. Învățătorul, care se aduce drept exemplu de imitat pentru toți patrioții, ast fel a purces. Dispus fiind într'un sat șvăbesc, și-a propus să nu vorbescă nici un cuvînt, de cât unguresce. S'a pus apoi de a sfărțicat chartele nemțesce de pe păreți, asigurând pe membrii comitetului școlar, că vor primi charte unguresce gratuite. Apoi a confiscat de la băieții abecedarele nemțesce și le-a aruncat în foc. În schimb le-a dat gratis abecedare unguresce. Copiii au învățat, ce au putut, dar numai unguresce. Nemțesce nu sciau nici ceti, nici serie. Șvabil au început a se turbura. „Dacă nu sciu nemțesce, cum să se roge lui Dumnezeu?” se plîngeau bieții Șvabi. „Dumnezeu nu scie nemțesce” le-a răspuns învățătorul. La aușul acestor cuvinte Șvabil au mers să se plîngă episcopului din Vesprim.

Episcopul i-a mângăiat cu cuvinte frumoșe, spunându-le, că Dumnezeu e atotșciutor; ér cine e atotșciutor, negreșit că scie și nemțesce. Învățătorul a fost citat ad audiendum verbum. Episcopul i-a primit cu cuvintele: „Îubitul meu fiu, fă-ți datoria, dar nu magiariza așa violent!”

Învățătorul se reîntorse a casă, continuând magiarizarea cu aceeași violență. Băieții începeau a se ruga și a cânta în biserică numai unguresce.

Într'aceea Șvabilor le-a venit în minte, că dacă episcopul nu le-a ajutat, ar fi bine să mergă la solgăbirău, și învățătorul a fost din nou citat. Care le-a fost înse urmărea bieților Șvabi, când s'au pomenit, că învățătorul se reîntorce în trăsura protopretorelui, pe capra trăsurei era husarul protopretorelui în plină paradă. Desnădejduiți clătinau capetele: „S'a gătat, s'a gătat. Tôte s'au sfârșit. Dumnezeu aveea nu scie nemțesce!”

A succes așa dară sistemul violent; Șvabil din comuna respectivă se vor magiariza „la sigur.”

Și e bine să ni-o încreștăm încă o dată, că acest metod sigur se recomandă în fôea oficiôsă a învățătorilor, editată sub auspiciile ministerului de culte și instrucțiune publică.

Revistă politică.

Din Patrie. Ministrul instrucțiunii publice a fost făcut săptămăna trecută o dare de samă despre starea școlilor și a învățămîntului popular. Ministrul constată cu plăcere, că se sporesce numărul școlilor, în cari limba de propunere e mestecată (română-magiară ori slovacă-magiară). Tot ce-i causază nițică întristare e faptul, că sînt peste o mie de învățători renitenți, cari deși cunosc destul de bine limba magiară, totuși nu o propun în măsura cuvenită, și o altă împrejurare, anume că în vre-o două mii de școle propunerea limbei magiare merge de tot rău. De altmintea speră că relele acestea vor fi delăturate.

Rămânend tot pe lângă lățirea magiarismului, președintele reuniunii de

magiarizare Telkes Simon publică un raport despre succesele, ce le-a avut reuniunea sa în schimbarea numelor. În raport Telekes ne spune că avîntul ce l'a fost luat în trecut mania de a poci numele vechi familiar s'a răcit, așa că primul semestru al anului de față ne arată o decrescere de 874 de casuri. Causa acestei decresceri numitul patriot o pune în aceea, că poporul încă nu e pătuns de însemnătatea schimbării numelui și nu cunoșce procedura, la ce, după domnia sa, preoții și învățătorii pörtă vina. Se înțelege, că cei ce escelează în ast fel de fapte patriotice și de astă dată sînt fiil lui Israil.

Referitoriul la Croați scriu unele foi, că în urma dispozițiunii ministrului croat Ceh Ervin legile referitoare la afacerile autonome croate pe viitor se vor publica și în limba magiară, și vice-versa, legile magiare vor fi traduse și în limba croată așa, că ministerul croat va eda legile din 1868 — 1899, ér publicarea în limba croată a legilor magiare, cari se vor aduce după 1899 se încredințază Banului. Rămân dară nepublicate în limba croată legile din 1848—1868.

Austria. Noul ministeriu austriac și-a început activitatea cu revocarea ordonanțelor de limbă: primul punct ce și l'a propus în programul său. Revocarea lor s'a publicat în 17 a. l. c. și a fost subscrișă de 5 ministrii austriaci. Împreună cu abrogarea numitelor ordonanțe, ministrii austriaci proclamă pentru Bohemia și Moravia starea legală dinainte de 1898.

Deputații cehi protestază în contra revocării ordonanțelor și provocă pe toți deputații din dreapta de mai înainte ca împreună cu ei să iea poziție în contra actualului cabinet.

Tot în 17 a. l. c. a fost în Viena un consiliu de ministrii, la care au luat parte cei trei ministrii comuni, ministrii președenți și cei doi ai finanțelor. În acest consiliu ministerial fiind vorba de statorirea speselor comune pentru anul venitor, aceea s'a lăsat să fie stabilită în un consiliu al coronei. Ministrii întruniți s'au mărginit numai la cestiunea, ca să se ridice plățile ofșterilor, la ce s'au învoit cu toții, și la pretensiunea ministrului comun de rășboi de a se procura tunuri nouă. Dar fiind că speșele, ce se recer pentru acoperirea acestei lipse sînt enorme, ministrii de finanțe enunțară, că de o camdată nici nu se pot cugeta la așa ceva.

Finlanda. Rușii continuă cu rusificarea Finlandezilor. Nu de mult au proclamat religiunea ortodoxă de religiune de stat și pentru această nefericită provincă, ér în zilele trecute, în contra constituției finlandeze, au denumit în postul de ministru-președinte pe senatorul Plehve. Constituția finlandeză prescrie anume, că numai un bărbat de origine finlandez pôte să ajungă în demnitatea aceasta, pe când Plehve nu numai că

nu e finlandez de origine, ci e inamic de mörte al Finlandezilor.

Pe lângă relele acestea politice Finlandezii au să se mai lupte și cu lipsele materiale, provenite din recolta slabă din anul curent. Nu e deci mirare dacă emigrațiunea a luat dimensiuni mai mari. Cei ce rămân în patria lor perseverază și mai de parte în rezistența pasivă.

E admirabilă iubirea reciprocă și alipirea, ce o au Finlandezii pentru independența țării lor. Un anumit sub-consul englez, finlandez de origine, a fost luat și el parte în mișcarea, ce s'a fost pornit în contra rusificării. Guvernul rusesc vădând atitudinea vice-consulului, casul l'a făcut cunoscut ambasadei engleze din Petersburg, carea a și cerut deslușiri de la vice-consul. Acesta dete ca răspuns, că el nu poate rămâne simplu spectator la relele, ce se pregătesc popoului său. Dar înainte de ce ar fi sosit răspunsul la ambasadă, guvernul din Londra telegrafice a depus vice-consulul din postul său. Casul acesta a fost de ajuns ca 14 vice-consuli englezi, de origine finlandezi, să abzică de posturile lor. —

Transwaal. Războiul în fine a erupt. Amănările Anglezilor de pe o zi pe alta, ca așa să se pötă pregăti bine de luptă au fost înțelese din partea Burilor, cari bine cunoscând pofta insatiabilă de avere a Anglezilor, au provocat guvernul din Loudra să își retragă în timp de două zile armata concentrată la granițele țării lor, căci la cas contrarii va declara război. Asta a așteptat-o ministrul englez Chamberlain. El a și răspuns Burilor, că îi pare rău de îndărjirea lor, dar n'are ce face.

Armata Burilor conform promisiunii, după trecerea alor două zile a și început să trecă granița pe pământ englez. Fiind Anglezii puțin la număr au trebuit să se retragă și așa Burii putură să pătrundă până la centrul Natalului. Din ciocnirile, ce le au avut până acum cu cetele engleze, Burii au eșit învingători. Pe lângă iubirea de patrie și libertate, ce-i îndemna la perseveranță, ei mai au pe partea lor și bunăvoința tuturor omenilor de bine, cari îi încurajază la lupta în contra inamicului prepotent. În special frații lor de sânge, hollandezii, ard de dorul de a le veni într'ajutoriu. Dar la asta nu se învoesce guvernul hollandez, care pentru tot decursul acestei lupte a promis neutralitate. Ba el nu se învoesce nici la aceea ca s'inguraticii să sară într'ajutoriu Burilor. Ca opreliștea guvernului să apară legală, el se provocă la constituție, carea nu permite nici chiar indivișilor participarea la războiul dintre două puteri, de cât numai cu consimțământul guvernului, ér guvernul în casul de față nu permite, căci a promis neutralitate. Hollandezii fără de învoirea guvernului lor nu pot lua parte la luptele ce decurg acum în Africa de Sud, fără ca să-și piardă dreptul de cetățen hollandez, drept, care perdut o dată nu și-l mai pot recăștiga. De altmintrea Burii de o cam dată se simțesc destul de tari

și pöte le va succede ca să așite în contra Angliei și diversele sëmintii din Africa sudică.

Correspondințe.

Din Bănat, la 4 Octobře 1899.

Prea Onorată Redacțiune!

Cetind vorbirea, ce Escelența Sa Dl ministrul de comerț Hegedüs Sándor a ținut-o în adunarea generală din Dobrița a societății literare protestante, am dat peste unele principii, pe cari a le auđi din gura unui laic la noi e ceva raritate. Escelența Sa Dl Ministru punënd în comparare știința și Religiunea zice între altele, că știința are să mörge mână în mână cu Religiunea, căci dacă știința voesce să ocupe teren pentru sine în Incurile de credință va falimenta, din contra va fi roditöre dacă scrutările sale le desvöltă numai pe un teren secur. Cât ce se pune știința a bate cu tărie porțile ceriului, ori a bombarda stilpii credinței va falimenta. Necesitatea ca știința, religiunea și moralul să dea mână și să lucre în unire — cu deosebire în timpul nostru — este mai pe sus de ori ce îndoelă. De öre ce religiunea este o beutură sfintă, sancționată atât prin viața prezentă cât și prin cea venitorie și dacă întrënșa se vor turna picuri amari ai moralului se va preface în isvor de viața dulce. Dënșa sub scutul lui Dumnezeu prin sancționarea fericirii din cealaltă viată străplântă în popor învățăturile evanghelice, ér în acestea se cuprinde atât independența cât și cunoșcerea moralului curat. Cine se abate de la acestea, acela pöte fi om învățat, dar a conduce popöré nu e capace; sau și dacă l-ar succede a conduce unele straturi din el, a le conduce la bine nu pöte.

Este förte bine, dar dacă e așa atunci cei de la cărmă delătore obstaculele ce li-se pun celor chemați a propaga religiunea și a susține în popor moralitatea, nu li-se lege mâinile pe toate terenele prin tot felul de legi ce subsapă vađa și autoritatea clerului. Ștergă-se legile contrare religiunii și cari deschid calea la indiferentism religios și la nemoralitate atacând sfințenia celei mai principali legături din societatea omenescă. Preoții să nu fie puși sub spionajul unor indiviși, cari cu puțină excepțiune și în ale științei și în ale religiunii stau apröpe de zero.

Căsătoriile contrase numai după prescrișele bisericii sînt supuse pedepsei, dar concubinatelor li se dă curs liber. Dacă preotul, ce binecuvîntă căsătoria inchiată numai după legile bisericii este pedepsit, pentru ce nu se dictază pedepsă și asupra acelora, cari concurg la lățirea concubinatelor prin facerea de contracte neiertate. Ori să se dicteze pedepsă chiar și asupra celor ce trăiesc în căsătorie nelegiuită, ori dacă asta nu se pöte atunci barem împärtășescă-se și căsătoria bisericescă de favorul ce-l au concubinatele, adecă să nu fie oprită. Să se mai pörte grije și de aceea că zilele destinate spre cult public dumnezeesc să fie sfințite de toți și când campană invită pe credincioși a-și implini datorința de creștin, doba să nu-i cheme la casa comunală sub un pretest ori altul. În funcțiuni să nu se sufere indiviși cu viața nemorală și scandalisătöre de popör și altele și altele. Atunci sînt de

firma convingere, că principiile rostite de Escelența Sa Dl Ministru vor triumfa, ce ca să se întimple cât mai iute doresc din totă inima.

7.

Tractul Dergei, luna lui Octobře.

Clarissime Dle Redactor!

Ziua de 16 Nov. a. c. pentru preoțimea din tractul Dergei este de îndoită însemnătate.

Pe această zi este conchemat sinodul de tömnă al tractului, unde se vor desbata cestiunile momentöse și de cel mai mare interes pentru viitorul bisericii noastre: 200 ani de când părinții nostri sub înțelepta cărmuire a nemuritorului mitropolit Atanasii I. s'au unit cu s. biserică catolică, ameliorarea stării materiale a clerului, pe cum și autonomia catolică, de la resolvirea favoritöre a căroră atárnă viitorul bisericii noastre.

Tot în această zi se implinesc 25 ani, de când mult iubitul și harnical nostru protopop Ioan Hătegan servește la s. altariu, și înaltă rugăciuni ferbinti cătră bunul Dumnezeu pentru mult cercatul și iubitul nostru popör român.

În acești 25 ani mult, förte mult a muncit pentru binele și înflorirea bisericii și școlei noastre. Nu este sântet cât de ascuns în acest tract, unde activitatea și zelul neobosit să nu-și aibă urmele sale.

Se cuvine deci ca în această zi cu toții: preoți, prietini, cunoscuți, să ne arëtăm devotamëntul și venerațiunea față de un bărbat atât de activ, zelos și cu atâta zel în purtarea oficiului său, ca și care rari sînt.

Preoții tractului, să ne facem datorința, nici unul de la acel sinod să nu lipsescă, să desbatem, pertractăm cu totă serioșitatea cestiunile mari și momentöse puse la ordinea zilei și pe lângă aceea să ne arëtăm devotamëntul față de un bărbat atât de zelos, față de preotul adevărat, care de 25 ani asudă în via Domnului, și să înaltăm rugăciuni ferbinti ca să-l putem serba și iubileul de 50 ani ai preoției.

8.

Mulțamită publică.

(Continuare.)

În favorul sfinței „Mănăstiri de la Prislop“ în legătură cu cele publicate în „Unirea“ Nro 36, 37, 38, 50 și 52 din anul 1898 au mai încurs următorele oferte benevole:

Pe lista Nro 262 prin dl Ioan Ciomaș preot în Beriu de la dsa 50 cr.

Pe lista Nro 786 de la Crăciunescu Jovan din Hăteg am primit suma 2 fl.

Pe lista Nro 174 și 487 prin dl Atanasii Bologa paroch în Rudabaia de la dsa 50 cr. și de la fiul Sabin Bologa 50 cr. suma 1 fl.

Pe lista Nro 106 prin dl Aron Betecui notar cercual în Benic de la dsa 1 fl., Remus Cristea 50 cr., Laurean Frâncu 50 cr., Amos Frâncu 30 cr., Nicolaș Presia 20 cr., Achim Pop 50 cr., Nicolaș Betecui 20 cr., suma 3 fl.

Pe lista Nro 588 prin Reverendissimul Domn Alimpiu Barbolovici Vicariul Silvaniei de la dsa 2 fl. 30 cr., Grațian Flonta paroch în Cățelu-român 1 fl., biserică de acolo 1 fl. Clemente Pop paroch în Recea 1 fl., Aureliu Orian paroch în Cizerii 50 cr., Andrei Cosma în Șimleu 1 fl., Ioan P. Lazar 50 cr., Aug. Marcuș 1 fl., George Cadar 20 cr., Eugen

Boros 50 cr., Dl. Ioan Nichita adv. în Șimleu
1 fl. suma 10 fl.

Pe lista Nro 768 și 367 prin dl Patriciu
P. Barbü adv. în Reghin 2 fl. și de la Mu-
reșana institut de economii și credit acolo
2 fl. suma 4 fl.

Pe lista Nro 178 prin dl Nicolaü Voin
preot în Valea Lupului de la Draghiciu
Alic, Eva Alic, Ianoș Dubreü, Crișea Dubreü,
Petru Vlaic, Maria Vlaic, Samfira Dubreü,
Salomia Dubreü, Ianeș Niciü, Eva Niciü,
Petru Solde, Saveta Solde, Ianeș Alic,
Samfira Alic, Nicolaü Voin și Anuța câte
50 cr., apoi de la mai mulți credincioși de
acolo sume mai mici, 6 de la Ianeș
Berna și Eva 2 fl., Crăciun Mara Crisnic 1 fl.,
Ioan Beran 1 fl., Petru Voic 1 fl., total: 26 fl. 25 cr.

Pe lista Nro 607 prin dl Georgiu Suciu
protopopul Indolului de la dsa 50 cr., de la
Nicolaü Petruța din Beliöra 20 cr., apoi
de la alți 10 inși din aceea comună sume
mai mici, apoi din Segagea, din Muntele
Băișorei și Băișóra. din Săcel, Surduc și Iaior
total 6 fl. 01 cr.

Ca răspuns la lista nr 9, Ardeleana institut
de credit și economii în Orăștie a trimis
ofertul de 6 fl.

Pe lista Nro 44 prin dl Silvestru Nestor
profesor gimn. în Bașiu de la Dna Maria
Marin 20 cr., Aurelia n. Solomon 1 fl., Silvia
F. Negruț 20 cr., Roza Solomon 50 cr.,
Veturia F. Negruț 20 cr., Niculița F. Negruț
20 cr., Emil F. Negruț 20 cr., Ioan F. Negruț
jun. 20 cr., Ioan F. Negruț sen. 1 fl. N. N.
20 cr. Lena Nestor 20 cr. Silvestru Nestor
1 fl., Elena Nestor 1 fl., Silvia Nestor 10 cr.
suma 6 fl. 20 cr.

(Va urma.)

Nr. 38—1899.

Convocare.

Adunarea generală a Reuniunii învățā-
torilor români gr. cat. din ținutul Lugoșului,
conform §-lui 23 din statute prin această se
convocă în Comloșul mare (cottonul Torontal)
pe zilele 5 și 6 Nov. st. n. cu următorii

Program:

Duminecă 5 Novembre a. m.

1. Participare în corpore la s. liturgiā,
ce se va celebra în biserica parochială gr.
cat. la 9 ore a. m.; 2. Deschiderea ședinței
adunării generale la 3 ore a. m. în localul
școlii; 3 Raportul comitetului despre activi-
tatea și stadiul Reuniunii în decursul anului;
4. Alegerea comisiunilor de 3, a nume: a)
pentru examinarea raportului general; b)
pentru examinarea și reuisionea Rațiunilor
Reuniunii pe 1898 și statorirea bugetului
prezentat pe anul 1900; c) încassarea tac-
selor și susceperea membrilor noi; 5. Lectia
de fond din *Aritmetică* de Iuliu Biroü, ori
o prelegere practică din *Istoria patriei* de
Ioan Drăgan.

Continuarea ședinței la 3 ore p. m.

6. Disertațiune despre legile școl. ținută de
cătră Ioan Musteș, învățator în Tolea; 7.
Prelegere practică cu școlarii despre *cele 4
operațiuni* din *Aritmetică* ținută de Iosif
Grosescu învățator în Comloșul mare.

Discuțiune confidențială peste prele-
gerile ținute

Luni în 6 Novembre st. n. la 9 ore.

8. Raportul Comisiunilor și dezbaterile peste
propunerile comisiunilor; 9. Prelegere prac-
tică din *Istorie* eventual din *scriptologie*;
10. Discuțiune confidențială peste esperințele
didactice și metodice ale membrilor emșiși la
esamenile din an. școl. 1898/9; 11. Con-
ferirea stipendiului de 20 fl.; 12. Eventuale
cereri și propunerii; 13. Desigerea locului
adunării generale viitoare; 14. Alegerea
comisiunii verificătoare; 15. Închiderea adu-
nării generale.

În sensul §§-lor 4 și 10 din statute,
invitând pe toți membrii îndreptățiți ai
Reuniunii la ședințele adunării gen. — tot
o dată aflăm de bine a atrage atențiunea
acelora la următoarele: a) Toți cei ce sînt
în restanță cu tacsă și cu pedepsă de absință,
aceia să-și achite datoria, cel mult la adu-
narea generală; b) Membrii ordinari ai „Reu-
niunii” cari nu se vor prezenta la adunarea
gen. nici se vor scusa, în cazul §-lui 14 din
statute vor solvi pedepsă 1 fl.; c) Pentru
orientare se notifică, că cei ce se vor prezenta
la adunare după puțină vor fi încuartați
pe la credincioșii noștri.

Va fi bine ca plecarea din Timișóra să
se întimple cu trenul de 4 ore 10 m. p. m.

Bilet de calea ferată este de a se scote
de la Timișóra la Zombolya. La gara din
Zombolya vor sta la dispozițiune trāsuri; în
cel mai rău cas va fi de a se solvi de persónă
40—50 cr. până la Comloșul mare.

La prânz și cina comună, tacsă de couvert
va fi: prânz 60 cr., cina: 25 cr. și dejunul:
14 cr.

Prânzul va sta din 4 plese.

Plecarea din Comloș va fi luni după
mieză zi la 3 ore.

Domnii învățatori, cari vor pute lua
parte la adunarea generală, sînt rugați ca
cel mult până în 1-a Novembre să se însinue
la M. Op. oficiu parochial gr. cat. din *Com-
loșul-mare* (comitatul Torontal) ca de tim-
puriu să se pótă face dispoziții pentru în-
cuartirare și prevedere.

Lugoș, la 9 Octobře 1899.

Iuliu Biroü
notariul Reuniunii.

Ioan Boros
canonic-președinte.

Noutăți.

Sciri personale. I. P. S. Sa Mitropo-
litul Victor a fost primit Luni în 16 a. c. în
audiență la Maestatea Sa, 6r Marti dimineața
s'a reîntors sănătos la reședință.

Mulțămită publică. Subscriși în nu-
mele societății de lectură „Petru Maior”
venim și pe această cale a aduce Magnificenței
Sale dnei ved. Constanța de Dunca Schiau
cele mai profunde și căldurose mulțămite
pentru marimósele donațiuni făcute socie-
tății noastre și a nume: 85 opuri în 113
volume, ce formeză „Mica bibliotecă juridică
Antoniu Schiau”; mai de parte 25 opuri
diverse și un mobilier în valóre de 242 fl.
Rugându-o frumos, ca să binevoescă a păstra
interesul dovedit față de societatea noastră
și pe viitor, o asigurăm de profunda noastră
stimă și recunoștință. Pentru comitet: *Ioan
Fruma* preș. ad hoc. *Mihail Navrea* secr.
subst. — Petrecerea aranjată la 27 Ang.
a. c. în Ludoș a adus școlii noastre de acolo
un venit curat de 146 fl. Subscriși aducem
mulțămitele noastre cele mai ferbinți marini-
móselor suprasolvenți. Ludoșul de Murăș
la 15 Oct. 1899. N. Solomon, preș. *Vas.
Morariu*, notar.

Episcopul Majláth pe câmpul cetim în „Tri-
buna”: Luni 11 l. c. episcopul rom.-cat. din
Alba-Iulia contele Majláth a sosit în visitațiunea
sa canonică și în comună Sănger, comună locuită
în majoritate de Români și de puțin Unguri.
Episcopul a fost primit de inteligenta țin-
tului, firesce mai ales de Unguri. N'au
lipsit înse nici Români, dar' nici chiar
Jidovii. La 12 l. c. după celebrarea sfintei
liturgii și a miruitului s'au prezentat la
episcopul diferite delegațiuni, între cari la
intervenirea secretarului episcopesc, contele
Toldalaghy, prima a fost cea a clerului și
a mirenilor români gr.-cat. Protopopul Lu-
doșului N. Solomon, a ținut în limba latină
un discurs de cuprins exclusiv bisericesc, la
care episcopul a răspuns în scurt tot latinesc.
După recepțiunea a urmat banchet dat din
partea tinărului proprietar Betegh Sándor.
Delegațiunea română compusă din protopopul
Solomon, preoții Boer, Orbean, Vlassa, Florian,
și a mirenilor Kormos, Elekes, proprietarii,
viriliști comitatensi, a făcut o impresie foarte
plăcută, atât asupra episcopului, cât și asu-
pra publicului present.

Béla principelui Carol al României.
Aprópe de două săptămâni micul prinț al
României suferă de febră tifoidă. Atât pă-
rechea regală, cât și părinții, s'au reîntors
imediat la Sinaia, unde zăcea drăgălașul
copil, care chiar împlinise 6 ani. Vestea,
despre grava sa îmbolnăvire, a umplut de
grijă inimile tuturor Românilor și din ordinul
Mitropolitului primat s'au ținut rugăciuni la
tóte bisericile din țară pentru reînsănătoșă-
rea lui. După cum vestesc ultimile buletine
medicale, starea sa s'a ameliorat, pulsul
bate regulat și ferbințelile au scădut.

Sciri școlastice. Reuniunea învățatorilor
gr. cat. „Mariana” își va ține adunarea sa
generală la 5 și 6 Novembre n. în biserica
gr. cat. din *Bistrița*. Programul variat al
ședințelor ne face să presupunem, că des-
baterile vor fi de interes pentru membrii
reuniunii. — Despărț. Făgăraș al Reun.
învățătorilor archid. își va ține adunarea
generală la 29 Octobře n. în *Beșimbac*. —
Despărț. Aiud, la 5 Nov. 1899 în *Cacova*.

**În afacerea fondului pentru monumentul
lui Ianou,** aflăm, că tribunalul din Alba-Iulia
a fixat ziua de pertractare cu dl T. L. Albini
pe 4 Novembre n. a. c.

Constituire. Societatea de lectură
„Andrei Șaguna” în ședința sa ținută la
14 Septembrie a. c. sub presiunea Dr. Ono-
ratului Domn director seminarial Dr. Eusebiu
Roșca s'a constituit în modul următoriu: De
președinte s'a proclamat domnul profesor
seminarial Demetriu Comșa; vice-președinte
al comitetului a fost ales: Constantin Flămînd
cleric curs. III.; archivar și notariu al
correspondențelor: Andrei Ludu cleric curs.
III.; redactor al foiei „Musa” George Burlea
cleric curs. III.; notariu al ședințelor socie-
tății: Vasiliu Runcean cleric curs. II.; con-
trolor: George Petrinca cleric curs. III.;
bibliotecar: Sebastian Stanca cleric curs.
II.; cassar: Onoriu Sas cleric curs. I.; vice-
bibliotecar: Ioan Sporea pedagog curs. I.
În comisia literară au fost aleși: Nicolaü
Șandru cleric curs. III., Zenovie Popovici
cleric curs. III., Ioan Oțoiu cleric curs. II.,
Iliu Gonța cleric curs. II., Patriciu Marcu
cleric curs. I., George Tulbure cleric curs.
I., Eugeniu Popescu pedagog curs. III și Ioan
Chioariu pedagog curs. II.

Cutrémur de pămînt. În Asia mică a
fost un puternic cutrémur de pămînt, care
a pricinuit înfiorătoare nenorociri. Orașul
Aidin a fost despărțit în două, partea cea
mai mare a caselor s'a ruinat. 50 ómeni au
fost omoriți și mulți răniți. Trei orașe au
fost nimicite aprópe cu desevîrsire.

Profesor antidinastic. Prof. Varga Otto,
de la gimnasiul Francisc Iosif din Pesta a
fost suspendat și dat în judecată, pentru că
în decursul unei lecțiuni din istorie, ar fi
numit pe Maestatea Să: „Ó Felsege Isten
kegyelméből extrawurst.” Se înțelege, că
și în jurul acestei suspendări, se fac în
Pesta demonstrațiuni de stradă. Tot acest
profesor a zis anul trecut cătră un tinăr
român, care cerceta gimnasiul „büdös oláh”.
Studentul l-a răspuns foarte scurt „büdös
magyar”, și apoi a părăsit școla. Să nu se
uște, că tóte acestea s'au întimplat la primul
gimnasiu de model din Ungaria.

Catastrofa pe linia ferată. Zilele tre-
cute s'a întimplat aprópe de Alba regală
deraierea unui tren de persóne, care vinea
spre oraș. Vagónele au cădut de la o
înălțime de 3 metri. Dintre cei aprópe 60
călători nu s'a nenorocit nici unul, 12 au
fost răniți.

† **Necrolog.** *Basilii Stanciu* căpitan
în pensiune, membru pe viață al asociațiunii
pentru literatura română și cultura poporului
român, membru ordinar al consiliului munici-
pal și administrativ, a comitatului Făgăraș,
etc. după grele suferințe în 12 l. c. a încetat
din viață în anul al 79-lea al etății, provédut
cu s. taine ale muribunților.

Odihnescă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Viața și operile lui
Andrei Murășan.

(Continuare.)

1848 nu numai în istoria națională, ci și în viața marelui poet formeză cel mai strălucit punct. Puțin de tot a scris el în 1848, dar aceluși puțin l-a sciut da o valoare nespuns de mare.

Dacă luăm în considerare împrejurările, între cari s'a scris Resunetul și efectul, ce l-a avut acest Resunet, cu tot dreptul putem zice, că să nu fi scris Andrei Murășan nimic întrăgă viața sa, singur Resunetul l-ar câștiga nume glorios și coróna nemuririi.

Michelet a zis despre Marseileză: „Le monde, tant qu'il y aura un monde, la chantira à jamais,” adică: „Lumea, cât va esista o lume, o va cânta de-apururi.” Asemenea zicem și noi despre Resunet, că Românii, până vor esista Românii, tot de una îl vor cânta și se vor însufleți de el.

Atât de tare s'a ridicat Murășan prin Resunet, în cât mai tare nu se putea. De aceea este prea firesc, dacă, după această înălțare, de la 1848, se va cobori poetul, și cu cât se va depărta mai tare de acest timp, care e timpul gloriei sale, cu atât mai mare va fi declinul său.

*

Anul 1849 îl silește pe poetul nostru să-și părăsească pe cât va timp iubita patrie. A nume prin luna lui Martie din 1849 guvernul sugrumă Gazeta și Fôea pentru minte, inimă și literatură, ér pe redactor îl urmăresce ca să-l prindă. Acesta dimpreună cu Andrei Murășan și cu familiile lor se refugiază în Muntenia la Ploesci. În locul Gazetei Transilvaniei și Fôei pentru minte, inimă și literatură acum Cesar Boliac redacteză o altă fôe: Expatriatul, dar fôea lui Boliac în scurt timp trebuie să și apună, de ore ce după supunerea armatei magiare fugă și el cu Ludovic Kossuth la Constantinopol. În Ploesci Bariț nu peste mult ajunge în prinsórea Rușilor, cari îl duc cu sine la Cernăuț, ér familia îi rămâne în Ploesci cu a lui Murășan, care cu multă gingășie o grijesce în tot timpul, cât Bariț a fost prins în Cernăuț.

Câtă atențiune a dovedit Murășan de astă dată față de amicul său și de familia acestuia, apare din o epistolă a sa adresată din Brașov către Bariț la Cernăuț: „Nașa mea — scrie Murășan — este sănătósă pe lângă totă desperația, că nu-î mai scrii nimic. M'am silit a-î face tot glume, sciî dta, de ale lui Todorache Ciurcu, ca să le aducă să ridă. Hieronim are mare necas, cu esirea dinților. În Ploesci, am chemat pe Dr Vászahelyi, care îi prescrie nisece gumi în apă, și n-î-a spus, că n'are alt ceva, de cât durere de dinți. La plecare érá-și l-am chemat întrebându-l de putem pleca și m-î-a zis, că tocmai este trebuință pentru băetul, ca să schimbe aerul, căci clima Ploesciului e prea ferbinte pentru el. Așa am și făcut și Sâmbătă sara adică în 6/18 eram la dl Vasiciu, care după cum sciî,

ne-a primit cu tóte ce a avut; l-am întrebat și pentru băetul și îmi zise, că are bóla dinților. Acestea numai pentru aceea și-le însemn așa pe larg, că sciî, ce drag îți este acel prunc.“¹⁾

În 19 August 1849 Murășan se întórece érá la Brașov, cu familia sa și cu a lui Bariț și cu Burbea George din Șcheiú. Cu mult haz povestese el din călătoria acesta necasul ce l-a avut cu căráușul: „Avurám un tâlhar de căráuș de la Breb și atâta m'a necájit în feluri de moduri, până ce la „fruntea Vasiú“ îl și bátu românesc, adică Burbea George din Șcheiú îi trase trei, eú dóuë cu ciubucul.“²⁾

A casă, tóte le-a aflat în liniște. Cu profesura nu s'a fost făcut nici o schimbare și-și trase léfa regulat, ca și mai înainte, înse în bancnote austriace, căci „aur și argint nu se mai vedea pe la Brașov.“³⁾

După sosirea lui a casă, brașovenii, cari lucrau pentru binele Românilor „de se rupeau“, voiră a-î câștiga pe Andrei Murășan, ca în lipsa lui Bariț să scótă el Gazeta și Fôea. „Eú le răspunsei — continuă el în epistola citată — că de a-și avé voe de la dta, pe care te cunosc ca șef al aceluși organ, și normă după care să urmez, bucuros a-și face-o, dar neavând acesta, îmi socotesc de păcat a cosi în holdă străină. Dar dacă aú dlor voe, le-am spus, cérá concesie de la guvern și să-și înființeze jurnal cum le place.“⁴⁾

În acestea, probabil la mijlocirea fraților Hurmuzachi, lui Bariț i-se usuréză sórtea: în epistola din 1-a Octobrie aceluși an, trimisă lui Andrei Murășan, scrie, că deja e liber. Epistola, care o scrie acum Murășan lui Bariț, este o adevărată dovadă despre amicitia cea mare și adevărată dintre ei. Éta câte va șiruri:

„Fii sănétos și vină a casă apoi reincepe-o ori cassaze-o (adică Gazeta) pentru tot de una și te apucă de altă pâne. Eú din parte-mi mă voiú bucura tot de una, când te voiú sci în viață, sănétos și nesupérat, fiind sigur, că de te ai afla în ori care colț al lumii, mergându-ți trebile bine, îți vei aduce a minte și de mine . . .

„Ce se atinge de venirea dtale a casă, éta părerea mea și a dlui Vasiciú: Dacă dta estí deplin liber, scóte-ți pasaport din Cernăuț pe numele dtale ori pe altul; tocmește-ți căráuș până în Bistriță, și încă, de ai puté, Sas bistrițan, căci umblă destul pe la Cernăuț. Ér din Bistriță o poți lua ori pe la Murăș-Oșorheiú, ori pe la Sibiú, ori pe la Cluș. Drumul este prea sigur. Din Brașov până în Bistriță aú fost în săptămána trecută mai mulți brașoveni și nu aú pățit nimic. În minutul, când îți scriú acestea, stă lângă mine un bistrițan, care îmi spune, ca să nu ai

habar de drum. În 7 Septembrie st. n. sosi la Timiș un doctor de contumație tocmai de la Ducla din Galiția; a trecut prin Cernăuț, Bistriță, Murăș-Oșorheiú și a ajuns la noi sănétos. Tot în 7 Septembrie mai scosei pasaport pentru fratele dtale Iosif, ca să mérgă a casă la părinți, cari sînt sănétosi. În timpul revóltei a fost totă familia dtale la Iancu. Vorbii cu un neguțator pestan, care tocmai scotea pasaport pentru Pesta, și îmi spuse, că merge prin Bistriță — Cernăuț — Viena — Pesta. Pentru de a te întórece prin Moldo-România, nu e vorbă, căci acuma de ț-am și scóte pasaport, cum ai zis, cine ne stă bun, că boerii nu-ți vor face vre o insultă, noi, cari am fost pe afară, le scim tóte machinațiile. Așa dară dta nu mai întârzia, ci vină prin Bistriță, căci alt cum sêrmána Marghiola se uscă pe pictóre. La Hieronim îi este mai bine. În 21 zile de la datul epistolei acesteia te așteptám.“¹⁾

După reîntórcerea sa la Brașov, Bariț cere concesione de la guvern, ca să pótă scóte mai de parte Gazeta Transilvaniei. Prin luna lui Decembre 1849 i-s'a și dat concesionea. Dar numai până prin Februar 1850 mai stă Bariț în fruntea acesteia. Guvernul érá îi sugrumă fôea din cauza unor publicări despre revoluție, și redactorul pentru încápétinare („wegen Halsstarigkeit“) este depărțat și amenințat cu prinsóre, de care numai cu mare greú póte scápa. Atunci se propun de redactori. Iacob Murășan și Andrei Murășan. Acesta înse, preferind oficiul de translator și concipist de la guvernul cesaro-regesc, renunță la oficiul de-redactor al Gazetei Transilvaniei.

Dar în schimb pentru oficiul mai sigur de translator primesce scírba și necasul cel mult, care îl amări până în adîncul inimei, care îi îngreună și îi sdruncină viața și pentru care de multe ori va fi avénd causă ca să-și deplângă cu întristare și cu amărăciune multele zile bune ce le avuse în Brașov, de care atâtea suvenirii plăcute îl legaú, în cât mai mult nu le putea uita.

În valurile aceste de viață turburată Murășan nu întrelésă cultivarea poesiei. Din 1849 și 1850 avem de la el următoarele poesii: Omul frumos, Cătră martirii români și Un devotament familiei Hurmuzachi.

Tóte trele aú o valóre mare poetică și tóte trele se tin încă de timpul gloriei poetului, dar, comparate cu poesia sa din 1848, ne arată espres declinul.

(Va urma.)

Prof. Ioan Raț.

¹⁾ Epistola de datul 20 August 1849 a lui Andrei Murășan, publicată în Transilvania; 1877 Nr. 42.

²⁾ Veđi epist. cit. loc. cit.

³⁾ Veđi epist. cit. loc. cit.

⁴⁾ Veđi epist. cit. loc. cit.

¹⁾ Epistola de datul 10 Octobrie 1849 a lui Andrei Murășan, publicată în Transilvania; 1877 Nr. 42.

Christos ori Muhamed.

Istoricire de călătorie

de

Carol May.

(Continuare.)

Când ne vedu, se opri pe câte va clipe ca înlemnit de surprindere. Dar apoi erupse mânia lui. El strigă un strigăt nearticulat de furie, mă prinse cu stînga de gât, scose cu dreapta un pistol, îl îndreptă spre peptul meu și-l slobozi — firesce fără de a nimeri, căci în clipa ultimă îl lovi din mâna lui și mă scapăi de el.

Turnerstick voi, să-mi sară întru ajutori, dară servitori, cari numai adineaori vîrșiseră bacșii în buzunare, se aruncară asupra lui așa, că el, puternicul marinariu, abia se putu apăra de ei. Vrășmașul meu scose cuțitul și dădu din nou năvală asupra mea. Atuncia se deschise una din ușile acelea ale haremului, cari duceau în curte, și ieși femeea. Ea auzise descărcătura și acuma strigă spăimîntată:

„Îa issai-tidi, Ia Iesuli, Ia Messihii, vakkif, vakkif! — O sfîntă Fecióră, o Isuse al meu, o Mesie al meu, opresce-te, opresce-te!”

Îi întinse rugătoare mâinile. El lăsă cuțitul, să cadă la pămînt. Soție-sa, de și vîlată, s'a arătat înaintea noastră a străinilor, ea se întrepunea pentru noi și într'aceea se folosia de numirile acelea, cari îi erau oprite în chipul cel mai sever. El privi câte va clipite înaintea sa, ca și cum mintea i-ar petrece de parte de aci; apoi porunci soției sale:

„În lăuntru, în lăuntru, pe loc!”

„Nu, nu,” răspuse ea. „Dimitte mai întâiu pe ómenii aceștia; nu are, să se întimple mórte de om.”

El făcu o mișcare, ca și cum ar fi voit, să se arunce asupra ei. Atuncia îl prinse de brațele din sus, i-le strînse tare de peptul lui și întrebăi:

„Așa dară tu, tu ești ghídele beinlui?”

„Da, eú sint gelladul. Aveți, să muriți,” răspuse cercând, să scape din mâinile mele.

„Ucide-ne, dacă poți!” îi zisei slobozindu-l și scotînd revolverul. „Viața ta împotriva la a noastră!”

În trăsăturile lui se vedea o luptă internă cumplită. Apoi arătă spre intrare și strigă:

„A fară, a fară, cănilor, fetilor de căni! Mai întâiu am, să aflu, ce ați avut, să cercați aicia, și apoi vă voi judeca. Ar fi fost mai bine de voi, dacă nu v'ați fi născut!”

Și noi ne duserăm. —

IV.

Credincioși propusului nostru am pornit pe un vapor al întreprinderii de navigație Societă Rubattino la Sfaks. Turnerstick află, că aci póte, să facă trebă foarte bună. El putu, să vindă restul mărfurilor sale, care-l lăsase în grijea cărmaciului, și să cumpere și mărfuri nouă, cari să le încarce pe nae. El era tot așa de viclean și circumspect în negoț, cât de destoinic era pe mare. În urma succeselor acestora era în voea cea mai bună, făcu visite preste visite, ținu conferențe, și eú puteam, să grăesc cu el numai sara. De aceea hotărîi, să-mi petrec într'alte

chipuri și spre acest scop să cercetez foarte interesantele insule Karkehna din apropiare. Mandi, negțatoriul cel mai de frunte al cetății, un Maltez, la care petreceam bucuros, îmi puse la dispoziție luntrea sa vîntrelată și căți va ómeni. Petrecui acolo patru zile întregi și mă întorsei abia cătră sara zilei a cincia. La o óră după aceea, carea o petrecusem reparând hañele mele puțintel cam stricate, mă dusei la Mandi, să-i mulțămesc. Ziua într'aceea trecuse, dară luna era deja pe cer. Un servitoriú, de la care întrebăi de stăpânul lui, îmi spuse, că acesta cu ceva mai înainte s'a dus în grădină, și de aceea mă dusei și eú acolo. Mai fusei în grădina aceea de vre o câte va ori.

Uitasem, să spun, că Sfaks are grădini foarte frumoșe de flori și póme europene și sudice. Aci petrec mulți Europeni, mai ales Francezi, Italiani și Maltezi, și asta împărțășise vieții sociale o vâpselă mai mult franceză.

Grădina zăcea izolată, împrejurată de o lature de casă, érá de cele alalte trei de ziduri înalte. Cercăi în zădar pe Mandi și mai aveam, să-l mai cerc numai în unghiul cel mai din fund. Ca să ajung acolo, îmi cănta, să trec preste un mic spaț neplantat, care acum îl lumina luna. Abia ajunssei în lumina ei, când de o dată auzii un glas limpede de băiet strigând: „El Nusrani, el Nusrani! — Creștinul, creștinul!”

Era óre pruncul acesta micul Asmar, fiul ghídelui? Nici nu rămasesi multă vreme în indoelă, căci pruncul grăbi sărind la mine și mă prinse de mână. Era el întru adevăr.

„Unde e tatăl tîu?” îl întrebăi.

„Colo,” îmi răspuse arătînd spre casă.

„Și Kalada, mamă-ta?”

„Vino, te voi duce la ea.”

„Cine e la ea?”

„Nimeni. Ea e singură.”

Acum nu mă mai reținui nici o îngrijare de la aceea, ca să cercetez pe sermana femeie vrednică de compătımire. Ea ședea pe o petró în umbra adâncă de iasmin. O salutăi; ea nu-mi mulțămi; grijea, că va fi descoperită în societatea mea, îi răpi glasul.

„Iértă, că am ascultat de glasul pruncului tîu!” o rugăi. „Să fie óre numai întimplare, că ne întilnim aci așa de pe neașteptate și neobservați? Voiú petrece aci numai atâta vreme, de câtă am lipsă spre a afla, cele ce-mi cantă, să sciú. Cari aú fost pentru tine urmările visitei mele?”

„N'am spus, că grăisem cu tine,” zise ea trăgînd. „Mânia stăpânului meu s'a descărcat asupra frate-meú, carele v'a introdus în casă. Dară avui totuși și eú parte de mare mânie din cauza, că eú în spaíma inimii mele am chemat numele lui Isus și al sfîntei Fecióre. De aceea călătorește dînsul acuma cu mine și cu pruncul la Keruan, ca acolo să șterg vina acésta recitînd rugăciunile de curățire. Pruncul din cauza, că se rogă deja sfînta rugăciune Tatăl nostru, are, să mi-se íea și să rămână în Keruan, pentru ca să se facă un marabut evlavios.”

„De ce nu merge bărbatul tîu de la Tunis de-a dreptul la Keruan? De ce a făcut încunjurul acesta pe mare preste Sfaks?”

„Pentru că are, să aducă o solie a beinlui pe sama comandantului ostășimii de

aicia. Stăpânul meu locuesce în tot de una la Madi; de aceea sintem și astăzi aicia.”

„Când va porni de aci?”

„Măne diminéță, pe cămile și cu trei servitori.”

„Scie soțul tîu, că eú petrec cu prietînul meu aci în Sfaks?”

„Nu, nici prin minte nu-i trece așa ceva.”

„Așa dară sciú destul. Îți mulțămesc! Albi încredere în Domnul: el cărmuesce fericirea ta și a pruncului tîu cu aceea-și siguranță, cu care povêțuesce stelele. Fii sănătósă! Póte, că ne vom mai revedé.”

Servitoriul, care mă îndrumase în grădina, sta încă și acuma la ușe. Îi spusei, că nu am găsit pe stăpânul lui, și-i poruncii, să-i spună, că Abd el Fadl nu are, să aile, că noi petrecem aci. Apoi mă dusei în apoi în oadaa, în care locuiam cu Turnerstick. El cu ceva mai înainte nu fuse a casă; acuma ședea aci. Vedîndu-mé sări de pe scaun și mă primi cu cuvintele:

„Bine ai sosit, Charley! Bine, că te-ai întors! Am în gând o întreprindere minunată. Afacerile îmi sint aprópe terminate, și acuma voiú, să fac o excursie în depărtare de douăzeci de óre călare. Viú și dta?”

„Unde?”

„Ruínă admirabilă, amfiteatru colosal, lupte cu lei, tigri și elefanți ca pe vremea Romanilor.”

„Nu cum va te gîndesci la el Gem?”

„Ce? Dóră cunosci obiectul ásta?”

„Binișor.”

„Apoi peștera uriașă, dară acuma durere astupată de năsip, inse totuși încă și acuma vrednică de vedut.”

„Întelegi Mahara er-rad, peștera durduitului?”

„Acésta încă o cunosci?”

„Am fost deja într'insa atuncia, când am călărit de la țara Krumir cătră mézá zi. Póte, că sciú și aceea, din ce causă s'a surpat fără de veste peștera acésta mare. A fost acolo o cascadă ascunsă, a cărei vuire Beduinii o socotiaú de durduit; de aceea i-aú dat numele acela.”

„E minunat de bine, că o cunosci așa de cu de-aménuntul! Așa nu vom avé lipsă de călăuz. Noi amindoi, bine întrarmați, în depărtare de douăzeci de óre printre vițele Beduinilor! Așa dară viú și dta?”

Firesce că i-am promis. Pare că presimțiam óre ce. Cât de bucuros ași fi ajutat Kaladei! Mi-a căutat, să o îndrept la bunătatea lui Dumnezeu. Și acuma îmi veni propunerea asta a căpitanului. Dacă voiam, să cercetăm peștera și renumitele ruine, aveam acela-și drum, pe care îi cănta ghídelui, să călătorească. Să fie óre acésta numai o întimplare órbă?

Pe Turnerstick învoirea mea îl îmbucurá așa de tare, cât el pe loc se duse, de se îngriji de doi cai buni și de merinde. În ceea diminéță eram gata de drum deja de timpuriú, dară nu ne era íertat, să încălecăm, de óre ce voiam, să las pe ghíde, să ne întrécă. Aflarăm, că pornise, când se crepase de ziuă, și pornirăm la trei óre după aceea.

Bunul căpitan își închipuise călărirea acésta cu mult mai interesantă, de cum era în realitate. În dată ce íeșirăm din Sfaks, țînutul începu a fi plan, năsipos și neroditoriú. Numai a rare ori dam de câte un păriú, care inse după o curgere scurtă dis-

părea în năsip. În locuri de acestea crește erbă, și Beduinii vin, de o pasc. Între Bah Feitun și între Bah Merai se întind înălțimi, cari sînt ale Beduinilor din vița Metelit. La ei ne oprirăm și aflarăm aci, că ghidele numai adeneaori trecuse cu soții săi. Preste scurtă vreme îl vedurăm în depărtare. El avea pe sama sa, pe a soției sale și pe a pruncului două cămile, érá servitorii mergeau pe jos. Acuma făcurăm în galop un în-cunjur larg, pentru ca să prevenim pe vrășmașul nostru. Într'aceea întîlnirăm pe câți va Selass-Beduinii séraci. Ei ni-se tânguiră, că le caută, să se mute din cauza, că o panteră uriașă le decimează turmele.

După câtă va vreme aerul mi-se păru așa de extraordinariu de greu; părea, că simțiam, cum îmi cădea pînă în plămîni. Sciam, ce avea să însemne acésta, și începu a fi îngrijat. La sud-est cerul începu a se colora; acolo zăcea un strat de aer, care de-asupra era galbén spălătăcit, érá de desubt avea o lucire argintie.

„Ásta e zaubaa ei milh, viforul de sare!“ zisei. „Împintenă-ți calul; așa vom fi preste un pătrariu de órá în peșteră.“

Turnerstick încă nu aușise nici o dată nimica despre un vifor de sare. El e un vînt al pustiei, care trece preste șoturi, adecă preste covatele acelea de apă în formă de lacuri, preste cari se întinde o cõje de sare. Dacă sarea asta din óre care causă se pulverizează, și apoi vine samumul și o lea cu sine, atunci se nasee viforul de sare. El e fõrte primejdios. Sarea pătrunde în ochi și în urechi, în tóte deschideturile și în toți porii trupului; ea se împlăntă ca nisce vîrfuri de ace în pele și produce o arsură și pișcătura, de care turbă pînă și leul și pantera. Un ast fel de vifor vedeam eú apropiându-se; stratul acela de aer, carele lucia argintiu, cuprindea sare. érá cel galbén spălătăcit se compunea din năsipul mai ușor al pustiei.

Încă nu ajunserăm pînă la peșteră, și viforul deja și începu a se descărca preste noi. El nu era un uragan cu urlet și vuire ci un vifor neîncetat și într'un chip de puternic, care trece cu zuzuire grea preste sahel sau pustie. Într'o clipă ni-se umplură gura și nasul cu sare. Ne căută, să strănutăm și să tușim. Tot asemenea le mergea și cailor; ei nu mai voiaú, să asculte de frîne, și amenințau, că vor fugi de capul său. Abia puteam, să vedem pînă la zece pași. Dară eú cunosceam bine locul, unde era peștera. Preste cinci minute ajunserăm la ea.

Ea la intrare era îngustă, dară în dată se lărgia, de forma un spaț cam de 50', apoi érá se strîmta așa, că cel ce nu o esamina acurat, ușor putea să credă, că ea nu se estindea mai de parte. Dară era aci o crepătură, prin care putea, să se vîre chiar și un cal; cel ce trecea printr'insa, acela ajungea într'o boltitură înaltă asemenea unui dom. Acolo pătrunserăm, căci așa de afund eram scutiți pe deplin de sare.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Calendarul nostru pe anul visect 1900. Anul I. Arad. Editura „Tribunei poporului“, prețul 60 filleri. E primul calendar ce ni-s'a trimis. Remarcăm din cuprinsul lui: portretul lui Balint, Brătianu I. C. regele Carol I. și Horia. Apoi scrieri de Slavici, Coșbuc, Albini ș. a. În general impresia ce ți-o lasă e rea, tipariul necurat, urit, ilustrațiile confuze și slabe. În special sperăm să revenim, când vom face o revistă asupra tuturor calendarelor.

Almanahul învățătorului român, în-tocmit de Iosif Velcean anul II. 1899—1900. Recita-montană — Sibiu 1899. Cuprinsul e destul de variat și e cunoscut deja cetitorilor nostri. Celea două ilustrații-portrete, special al dlui Dr D. P. Barcianu sînt fõrte frumos executate. Totul e de o eleganță și frumusețe, care face multă onóre instit. „Tipografia“.

Din **Biblioteca teatrală** au apărut pînă acum următoarele broșuri:

Nr. 1. *Sõre cu plõe*, comedie într'un act de Iosif Vulcan, prețul 20 cr.

Nr. 2. *Idil la țară*, comedie într'un act, localisată de Maria Baiulescu, după Juin și Flerx prețul 20 cr.

Nr. 3. *Biletul de tramvai*, comedie într'un act de Gr. Măruntănu, prețul 15 cr.

Nr. 4. *Un om buclucaș*, comedie într'un act, localisată de Maria Baiulescu, după M. Michel și Labiche, prețul 20 cr.

Nr. 5. *Trei doctori*, comedie într'un act, localisată din l. germană de Virginia A. Vlaicu, prețul 20 cr.

Nr. 6. *Pălăria ceasornicarului*, comedie într'un act de Mdm. Emile de Girardin, localisată de A. G. N., prețul 25 cr.

Nr. 7. *Unde dai și unde crepă*, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localisată de Iuliu Popescu, prețul 25 cr.

„**Revista economică**“ Nr. 10 cu următorul cuprins:

Prelegeri pentru popor, de S. — Cursul titlurilor de credit, de Iuliu Popescu. — Tablele de mortalitate, de M. Navrea. — Introducerea obligatorie a valutei de corõne. — Bilanțul comerului, de V. C. Osvadă. — Legislațiune. — Comerțiu. — Agricultură. — Revista finanțară. — Cronică. — Învățămînt. — Literatura economică. — Trageri la sortii. — Amortizări. — Bursa de efecte din Viena. Budapesta și Bucuresci. — Bursa de mărfuri din Budapesta. — Inserțiuni.

W. Niemandz: **Instrucțiuni populare despre datorințele și drepturile purtătorului de dare**, pag. 160, prețul 60 cr. E una dintre bunele cărți pe cari le recomandăm special preoților și învățătorilor. În ea se tractează în mod popular incurcata afacere a dărilor de stat și a aruncurilor comunale, dându-se la sfârșit și un bogat suplement de formulare necesare la însinuarea, reclamarea, ștergerea dării ș. a. Cartea apărută în edit. librăriei Zeidner din Brașov a fost publicată și în limbile magiară și germană. Edițiunea românească s'a făcut sub îngrijirea dlui Arseniu Vlaicu.

Ilie Traila: **Simplificarea grafiei și ortografii**, studiu ortoepic, costă 35 cr. și se poate procura de la autor din Oravița (Orăvieza bănya).

Henry Bolo: **Tragedia Calvarului** tradusă de membrii societății de lectură „Inocențiu Micu Clain“ a teologilor din Blaș. Edit. societății. pag. 287, prețul 2 corõne.

A apărut și se află de vîndare la **Tipografia seminarială din Blaș:**

Sfinta și Dumnezeesca EVANGELIE

a Domnului și Dumnezeului nostru
Isus Christos

revedută după originalul grecesc și acum întăia dată tipărită cu litere străbune în zilele preainălțatului Împărat al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc Iosif I. cu binecuvîntarea Preasfințitului nostru Archiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș Dr Victor Mihályi de Apșa.

Blaș 1900.

De la sfinta Unire 200.

În ce privesce **prețul Evangheliei** Veneratul Cler il cunoșce din circulariul din 12 Iuliu 1899. Dar fiind că sînt mulți din diecesele sufragane, cari ar dori să-și procure ediția acésta a Evangheliei și nu scit prețul ei, spunem, că un esemplariu costă: crudo **8 fl. 50 cr.**, broșurat **8 fl. 65 cr.**, ér legat în pele roșie, cu cadru aurit pe table, cu cei patru Evangeliști, cu cruce și cu copcie **12 fl. 50 cr.** Legătura mai elegantă se compută după calitatea peleii și a decorațiunilor, cari se vor dori.

„**Istoria diecesei gr. cat. de Oradea-mare**“ de Dr Ioan Ardeleanu, partea I și II-a se află spre vîndare la auctoriul. Oradea-mare, Nagy-magyar nteza gör. kath. elemi iskola. Partea I. 80 cr., partea II. 60 cr., ambele 1 fl. 40 cr., 10 cr. porto, pentru teologi și învățatori sau pedagogi, costă 1 fl. 10 cr. ambele părți.

G. Coșbuc: **Războiul nostru pentru ne-atințare**, ed. III. Bucuresci, edit. C. Sfetea, XVIII+287. pag. prețul 50 cr.

G. Coșbuc: **Povestea unei corõne de oșei**, Bucuresci, edit. C. Sfetea, XVII+260. cu o mulțime de ilustrații, prețul 75 cr.

Recomandăm cu tótă căldura cetitorilor nostri aceste două cărți cari povestesc într'o limbă admirabilă și descriu cu o plasticitate de neajuns vitejiile armatei române și a regelui său, în campania de la 1877—1878.

Judița Secula n. Truța: **Din vremuri apuse**, Bucuresci 1899, pag. 110, prețul 1 leu.

Istoria legii nouă de Dr V. Szmigelski, tom. I. Tineretele lui Isus. Isus ca profet. Tomul acesta în 8° mare are 399 pagini și costă fl. 2.

„**Ben Hur**“, de Lew. Wallace, tom. I. 539 pag., tom. II. 508 pag., prețul broșurat 1 fl. 45 cr. Blaș. Tipografia seminariului archidieceșan. 1898.

Posta Redacțiunii. *Prootul Iacob*: nu se pôte.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suciu.